

הגאון רבי שלמה יגאלי זצ"ל
מרא דאתרא בראשון לציון

אל תחטאו בילד

הגאון רבי שלמה יגאלי זצ"ל, מחשובי הרבנים בדורנו, ומגידולי הפאר של־יהדות תימן, כיהן במשך כארבעים שנה ברבנות בעיר ראשון לציון, ונודע כאחד ממעצבי דמותה של־יהדות התורנית בעיר ומחוצה לה:

נולד בשנת ה'תרצ"ז בשוב גרוף שבתימן, לאביו הרב שֶפֶר גרופי זצ"ל, שהיה מראשי השוחטים באיזור. משפחתו עברה להתגורר בעיר ואם בישראל צנעא הקרובה לגרוף, ובני המשפחה היו ממתפללי בית הכנסת הגדולה אלשיך. בעיר צנעא קנה את ראשית חינוכו ותלמודו, וספג תורה ויראה:

בשנת ה'תש"ט עלתה משפחתו לארצנו הקדושה, ובהיותו כבן שלוש עשרה שנה נכנס ללמוד בישיבת קול תורה בעיה"ק ירושלם ת"ו, שם עלה ונתעלה בתורה וביראה. לאחר מכן נכנס ללמוד בישיבת פוניבז' בעיה"ק בני ברק ת"ו:

כבר בימים ההם החל בפעילותו הרחבה והברוכה למען חינוכם הטהור של־בני העולים החדשים. בפעילות זו עסק רבות עד אחרית ימיו, ובמסגרתה הקים מוסדות חינוך וייסד שיעורי תורה רבים ברחבי ארץ ישראל:

הגאון רבי שלמה יגאלי זצ"ל היה ידיד נאמן של־מוסדות פעולת צדיק, בראשות פוסק עדת תימן מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א, והשתתף פעמים רבות בכנסים שנערכו על ידי המוסדות, ברחבי ארצנו הקדושה. כמו כן היה מזמין את מרן שליט"א למסור שיעורים עיוניים בכולל האברכים מיסודו, הצמוד לביתו. הוא עצמו השתתף בשקלא וטריא בשיעורים הללו, למרות חולשתו ומחלתו בשנותיו האחרונות:

נלב"ע בשנת השבעים לחייו, בליל שבת כי תצא י"א אלול ה'תשס"ז. הותיר אחריו את נות־ביתו הרבנית תליט"א, ודור ישרים מבורך, כל אחד עושה חיל במקומו, ירבו כמותם בישראל. אחד מבניו הוא ידידנו איש חיל רב פעלים לתורה ולמצוה, הרב שילה יגאלי שליט"א, יד ימינו של־מרן הגר"י רצאבי שליט"א, ומנהל מוסדות יד מהרי"ץ, אשר אחת מפעולותיהם הכבירות היא הוצאת קבצי דברי חפץ:

המאמר שלפנינו נכתב על ידי הגר"ש יגאלי זצ"ל בכחרותו, בהיותו חבר איגוד בני הישיבות, שהוקם להצלת צעירי יהדות תימן והכנסתם לחינוך התורני. נדפס בזמנו בכתב העת המסילה, בטאון בני הישיבות יוצאי תימן בישראל, גליון ה', תשרי ה'תש"כ, מדף ט"ז:

האבות למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו:

ובבן, על הרוב היו אלה "רועים" אשר פרצו כל גדרי המסורת, ומקילים בתורתו של-עם עולם, וכל מגמתם לבלע את הקודש, לקצץ בנטיעות, באמרם כי יפה הדבר לאילן, ותחתיהם יזרעו אשכלות מרורות ופריקת עול, שמהרה יניב פרי חלולים, להנאת נוטעיהם האפטורפוסים החדשים. במקרים רבים הסוו עצמם והופיעו לעיני ההורים בלבוש יהודי לכל הלכותיו, ופרשו רשתם לצוד נפשות בניהם ובנותיהם של-הורים, שטרם נודע להם כלל הצפון לילדיהם מאותם "בעלי הרצון הטוב" ומטרתם:

קול זעקת נשמות הטף הללו נשמע בחוצות, ולשמעו נתעוררו אחים אשר תנאיי קיומם הנצחי וארחות חייהם משותפים לאלו שנשללה מהם הזכות לחיות כרצונם, שרק מעטים מהם באו להציל את אשר ניתן עוד להצלה, מי לשמה ומי שלא לשמה, מי בסתר ומי ברשות השלטון המקומי:

ומאז, החלו להתגלות פה ושם פרצופיהם של-אלו הקודמים. אמון ציבור ההורים בנציגים הללו התערער לכשנודעו כוונותיהם האמיתיות. אך אלו לא נרתעו, באשר עמדותיהם הציבוריות עמדו להם. הפכו את גישתם המוסוית בצורה של-איום והפחדה על ההורים. וכל אלו שהעיצו להרים קול נגדם, דוכאו והוכרזו כ"גורמי הפרעות הסדר והמשמעת":

בעבר ידעו ההורים, כי עליהם ורק עליהם מוטלת החובה לחנך את

ילדיהם. ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם. ואם הם לא ידאגו לכך, הרי נוסף על ביטול הצו האלהי, ישנם כל הנתונים שבנים יצאו לתרבות רעה. ליתומים דאגו אנשי הקהילה. וכך גודלו ילדי היהודים מדור דור, אמונים עלי תורה, על יסוד תקנותיו של-רבי יהושע בן גמלא:

אך בתקופת הקידמה והמודרניזם בימינו, חושבים רבים מציבור ההורים כי נשתנו פני הדברים. עול חינוך בנים ובנות ודאגה ללימודם, כמעט ונפרקו כליל מעל שכמם. דימו כי מאחר שקיים משרד החינוך והתרבות במדינת ישראל, עליו מוטלת הדאגה לחינוך הילד:

אך פקידי משרד החינוך והתרבות לא תמיד מילאו בנאמנות את תפקידם הנעלה והחשוב. זאת ועוד, ההורים חייבים היו לתור אחר בית מדרש מתאים לחינוך ילדיהם, כיון שרוב בתי הספר אינם מתאימים לרצונם של-הורים, כיון שאינם זהים עם השקפת עולמם. ובהשליכם יהבם על מחנכים אלה, לא העלו כלל על דעתם שבניהם ילמדו בבית ספר שאינו דתי, שהוא נגד האמונה ודת ישראל:

מי הם נדיבי עם אלה, אשר נטלו על שכמם את עולם הכבד של-אבות והאמהות, אשר במסירות נפש פיקחו על חינוך בניהם במשך הדורות, ועסקו בחינוכם הם בעצמם, לקיים מסורת

ויותר נכון לדור המזדקן. אלא שאין בכל זה כל תועלת לחינוך הילד הדתי. כי כל מה שניתן, ניתן לאבות, אשר יהדותם וחינוכם הדתי טבוע בדמם, ושלא בנקל אפשר להסיר מהם את אמונתם:

אף על פי כן, ישנו "הישג" גדול בטשטוש וערפול מצבם הרוחני. אפשר לראות כיום אותם יהודים, אשר רק לפני מספר שנים עוד קיוו ונכספה נפשם לראות בניהם מחונכים לתורה, מצוות ודעת, הולכים בדרך ישר בעיני אלהים ואדם, הוכהו חושיהם במדה מסויימת, ונוטים להשלים עם המצב שבניהם ילמדו השכלה כללית, אנגלית, חשבון, ואף תנ"ך בקצה המזלג, אף שאינם ממשיכי מסורת אבות כראוי:

אם נתבונן במצבם של-ילדי הכתות הגבוהות בבתי הספר היסודיים באזורי הפיתוח, נמצא נוער פורה, שכל מאווייו למצוא דבר חדש ולא ישן משעמם. דבר תורה ומוסר הפנינים של-תורת ישראל הקדושה, כבר אינם מתאימים לרוחם, כי ככה הלעיטום מוריהם. אפילו אלה הפוקדים את בית הכנסת מזמן לזמן, הרי הם אכולי היסוסים, פוחדים להביט בתהום הפעורה לפנייהם, על אף שמרגישים אותה:

פערות הזרם ו"מטעמי" החברה החדשה, שוטפים את הנוער. שיפעת הסרטים הקלוקלים, נשפי ההוללות, קומזיצים על כל שלבי ביצועם, הורסים כל חלקה טובה. נימום, יחס הוגן, אחריות

ממע כיבוש דור העתיד לבש צורה בהתאם לצורך ולמסיבות. שונה גישתו של-מדריך ומנהל בית הספר הכללי במושב משען (התושבים תימנים שעלו בשנת ה'תש"ט. כולם דתיים, ובקשותיהם החוזרות ונשנות להקמת בית ספר דתי נדחו), מגישתו של-יושב ראש הועד בכפר ירוחם (מקום בו למעלה ממאה וחמשים משפחות דורשות חינוך דתי). זה נוקט באונאה, וזה בכח. הצד השווה שבכולם הוא, שכל האפשרויות וכל האמצעים ולו הפסולים ביותר, עומדים לרשותם. והם אף אינם חוששים מלהשתמש בהם כלפי יהודים תמימים, אשר הרגילום "לא לעשות עניינים", כי חייהם תלויים להם מנגד, בין אם הדבר קשור בלשכת עבודה, או בכל מוסד ציבורי אחר. כמובן שישנו גם ניהול הסברה אידיאולוגית למשפחות מסויימות, כי בישראל קיימת דימוקרטיה. ולא עוד אלא שאף נבנים בתי כנסת, וחגיגות בר מצוה נערכות לילדי הכפרים כמו לכל ילדי ישראל. כל זה טוב ויפה, אילו לא היתה עם כך פגימת נפש הילדים, ואולי גם השחתה:

ואף גם זאת, דברים אלה לבדם עדיין אין בהם כדי לחנך נוער לקיום מצוות, לאהבת התורה ולמוסר נעלה. אמנם, סייעה ההסתדרות להקמת בתי כנסת, פיאורם וקישוטם, העשירה את הספריות של-בתי הכנסת בתנכיים ובספרי קודש אחרים, ואף הוקמה מחלקה מיוחדת לסיפוק צרכי הדת בהסתדרות. אין ספק שברכה רבה בכך לדור הבוגר,

של-נערים אשר כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך י"י:

אך לא מספיקה התקוה. דרושים מורים, מחנכים ומדריכים, לדלות ולשלוח נוער זה מתהומות מושבם של-יושבי האוהלים, ולהאיר עיני תועים אלה. רק כך יובא דבר אלהינו, לאחים אשר עדיין לא נשחתה נפשם לגמרי בסערת גלי רוחות הפרצים של-ימינו:

תפקיד משנה חשיבות יהיה להם להשיב לב אבות על בנים. אבות תרתי משמע, אביהם שבשמים ואבותיהם הוריהם. זהו צו השעה, להביא גם את ההורים לידי הכרה מלאה, שלא די שהם בלבד יהיו דתיים שומרי מצוות ומקיימי תורה, כי אם גם נשיהם וטפם ימשיכו את מסורת האבות:

חובשי בית המדרש לומדי הישיבות, עליכם המצוה הזאת לשקוד שהנערים יגדלו ברוח התורה, ויהיו בעלי הכרה יהודית עמוקה, בחומר וברוח. ולפום צערא אגרא:

במחשבה ובמעשה, צניעות, כל זה שייך לאותם חיים "פרמיטיביים" גלותיים. יש לעשות הכל, כדי להבליט קידמה ותרבות מודרנית. פארו של-נוער רב, מתבטא כיום בידיעת שמות שחקנים על כל סגולותיהם הגופניות, בריקודי היבוא האירופיים, כי בלי זה מקומם בין ישישי הדור. ורשות ניתנה לכל הרוצה לעשות ככל העולה על רוחו, לא פחות מרועיהם החדשים:

ברור שאם החינוך הוא חפשי, הרי העתיד הפקרות. את ביכורי הנבטים אפשר כבר לראות בשכונות שונות:

לעומת זה, אנו נפגשים פה ושם עם שביבי אורות הקודש. אלו נערים ונערות, אשר גלו למקום תורה ולמעונות חינוך נאמן, בעזרת הורים ומורים. אלה לוקטו משאר בני גילם, אחד מעיר ושנים ממשפחה. והנה, לא ארכו הימים ויגדלו הנערים יושבי אוהלים על פלגי מים חיים, והוכיחו כי לא אלמן ישראל. לאשרינו יש עוד מספר לא מבוטל

התעוררות תשובה בחג

אם באה לאדם איזו התעוררות בחג, רגשי קודש, שהוא מרגיש צורך לדבר עם הקב"ה ולבקש מחילה, מותר, אבל לא להתעכב עם זה. כמו שאנחנו אומרים בתפילה ומפני חטאינו גלינו מארצינו, זה לא וידוי. אין איסור להזכיר את המלה חטא או עוון, רק אסור להגיד חטאנו חטאתי וכדו', שזוהי לשון של-וידוי:

(מרן שליט"א בשערי יצחק תזריע ומצורע ה'תשע"ב)